

MUNDARIJA

№	Familiya I.Sh.	Mavzu	Bet
DOLZARB MAVZU			
1.	<i>QOSIMOVA Sarvinoz Baxtiyorovna</i>	Shaxsda manipulyatsion ta'sirlarning gender tafovutlanishining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	7
PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA			
2.	<i>BEKCHANOV Xusinboy</i>	Talabalarning murakkab hayotiy vaziyatlarda koping strategiyalardan foydalanishining o'ziga xos xususiyatlari	13
3.	<i>GANJIYEV Feruz Furqatovich</i>	Ijtimoiy muhit ta'sirida agressiv o'smir ijtimoiy persepsiyasidagi o'ziga xos xususiyatlarning eksperimental jihatdan o'rganilishi	18
4.	<i>JUMAYEV Nodir Zayniddinovich</i>	O'quvchilarni intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	23
5.	<i>KARIMOV Feruz Raimovich</i>	Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari asosida 9-sinf informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalar va ularning amaliy ahamiyati	29
6.	<i>KURBONOV Ixtiyor Hikmatovich</i>	Shaxsning ta'lim sohasidagi kasbiy innovatsion faoliyatga psixologik tayyorgarligini shakllantirish	33
7.	<i>MURODOV Oybek To'raqulovich</i>	Zamonaviy ta'limda axborot texnologiyalari va ularni qo'llash usul va vositalari	38
8.	<i>MURODOV Ulug'bek O'tkirivich</i>	Sportchilarda vujudga keladigan hissiy-emotsional beqarorlikning ijtimoiy psixologik asoslari	43
9.	<i>NAZAROV Tohir Toshpo'lotovich</i>	Chaqiriqqacha harbiy ta'lim yo'nalishi talabalarida didaktik jarayonlarning axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan bog'liqligi	48
10.	<i>OLIMOV Laziz Yarashovich</i>	Sud psixolog eksperti ijtimoiy-psixologik kompetentligi psixodiagnostikasi	52
11.	<i>QILICHEV Xudoynazar Aliboyevich, NIZOMOVA Gulhayo G'olib qizi</i>	Oliy ta'lim muassasalari talabalariga dasturlash tillarining xususiyatlari va algoritmini o'qitishni takomillashtirish	61
12.	<i>QODIROVA Dilnoza Murtazoyevna</i>	Psixolog shaxsining kommunikativ komponentlik xususiyati turlari	67
13.	<i>ROXIMOVA Nilufar Egamberganovna</i>	Umumta'lim maktablarida "texnologiya" fanini o'qitishga kompetensiyaviy yondashuvning uslubiy asoslari	72
14.	<i>SAFAROVA Nigora Nasilloevna</i>	Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy-uslubiy asoslari	78
15.	<i>SHARIPOV Alisher Nuriddinovich</i>	O'smirlarda irodaviy sifatlarini shakllantirishning muhim jihatlari	86
16.	<i>SAFOYEV Hasan Aminovich</i>	Harakatli o'yinlarning qisqacha tarixi, turkumlari va pedagogik ahamiyati	91
17.	<i>ULUG'OVA Shahlola Musliddinovna</i>	Bozor munosabatlari va tadbirkorlar ijtimoiylashuvining psixologik jihatlari	96
18.	<i>XUDAYNAZAROVA Sanobar Ruziboyevna</i>	Shaxsda kreativlik xususiyatlari yuzaga kelishining psixologik jihatlari	100
19.	<i>ZOKIROV Baxodir Shavkatovich</i>	Elektr energetika ta'lim yo'nalishi talabalarini pedagogik faoliyatga tayyorlashning ilmiy metodik ahamiyati	105
20.	<i>НУРАБУЛЛАЕВ Таириберген Алламбергенович</i>	Кадрлар тизимида инновацион етакчилиكنинг психологик хусусиятлари	109
21.	<i>РЎЗИЕВА Мухайё Эркиновна</i>	Талабаларнинг соғлом турмуш тарзи маданиятини юксалтиришдаги илмий-амалий аҳамияти	114
22.	<i>СУЛТАНОВА Дилфуза</i>	Маҳалла институти шароитида хотин-қизларни	118

**PSIXOLOG SHAXSINING KOMMUNIKATIV KOMPONENTLIK
XUSUSIYATI TURLARI**

Qodirova Dilnoza Murtazoyevna,
Buxoro davlat universiteti,
“Psixologiya” kafedrası o’qituvchisi
dilya_kadirova_92@mail.ru

Psixologning shaxslararo muloqot o’rnatishida kompetensiya muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Shu boisdan ushbu maqolada psixolog shaxsining asosiy xususiyati sifatida kommunikativ kompetensiyaning roli ta’kidlangan bo’lib, psixolog kommunikativ kompetensiyasining shaxslararo o’zaro ta’sirining ma’lum bir qator vaziyatlarda samarali kommunikativ harakatni qurishga ta’sirini yoritib berishga harakat qildik.

Kalit so’zlar: kommunikativ kompetensiya, shaxs, kasb, kasbiy kompetensiya, noprofessional kompetensiya, empatiya, muloqot, xarakter.

**ТИПЫ ОСОБЕННОСТЕЙ КОММУНИКАТИВНОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ЛИЧНОСТИ
ПСИХОЛОГА**

Компетенция имеет важное значение в налаживании межличностного общения психолога, поэтому в данной статье подчёркивается роль коммуникативной компетентности как основной характеристики личности психолога, и мы попытались выяснить влияние коммуникативной компетентности психолога на построение эффективного коммуникативного действия в определённых ситуациях.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, личность, профессия, профессиональная компетентность, непрофессиональная компетентность, эмпатия, общение, характер.

**TYPES OF COMMUNICATIVE COMPONENT CHARACTERISTIC OF THE
PERSONALITY OF A PSYCHOLOGIST**

Competence is important in establishing interpersonal communication of a psychologist. Therefore, in this article, the role of communicative competence as the main characteristic of a psychologist's personality is emphasized, and we tried to clarify the influence of the psychologist's communicative competence on the construction of effective communicative action in certain situations.

Key words: communicative competence, personality, profession, professional competence, non-professional competence, empathy, communication, character.

Kirish. Insoniyat bu zamonaviy dunyoda muammolar va ruhiy kechinmalarni ko’plab boshidan o’tkazib kelmoqda. Bunday holatlarda ko’pchilik insonlar psixologga murojaat qilib, hissiy-emotsional va ruhiy kechinmalarini yengillashtirishga urinishmoqda. Psixolog – bu insonning ruhiyatini davolaydigan, unga ruhan ko’mak beradigan, muammosining yechimini anglashga yo’naltirib beradigan shaxsdir. Bundan kelib chiqadiki, psixolog kasbida kommunikativ kompetensiyaga e’tibor qaratish lozimdir. Chunki muloqot professional faoliyatning asosiy vositalaridan biri bo’lib, kommunikatsiyasiz insonlar bilan aloqa qilib bo’lmaydi. Psixologiyada kommunikativ kompetensiya murakkab shaxsiy xususiyat, jumladan muloqot qobiliyatlari va ko’nikmalari, muloqot sohasidagi psixologik bilimlar, shaxsiy xususiyatlar va muloqot jarayoni bilan birga keladigan psixologik holatlar tushuniladi. Binobarin biz avvalambor, kompetensiya so’zining asl ma’nosini ko’rib chiqadigan bo’lsak, eng maqbul va asosli yoritilgani bu V. K. Myullerning varianti hisoblanadi. Bunga ko’ra inglizcha-ruscha lug’atida kompetensiya quyidagi ma’nomlarni anglatishi mumkinligi ko’rsatilgan: 1) qobiliyat, mahorat; 2) malaka; 3) farovonlik, yaxshi moliyaviy ahvol; 4) qonuniy malaka, muvofiqlik.[1]

O’tgan asr 90-yillarining ikkinchi yarmida L.M. Mitya pedagogik-psixologik kompetensiyani o’rganar ekan, uning ikkita asosiy komponentini ajratib ko’rsatdi: faollik va kommunikativ.[2] U pedagogik-psixologik kompetensiyani “bilimlar, qobiliyatlar, ko’nikmalar, shuningdek ularni faoliyatda, muloqotda, shaxsning rivojlanishida (o’zini-o’zi rivojlantirishda) amalga oshirish usullari yoki boshqacha qilib aytganda, fan bo’yicha bilimlarning uyg’un kombinatsiyasi sifatida belgilaydi.

Nazariy qism. I. A. Zimnyaya ta'limga kompetentsiyaga asoslangan yondashuvga muvofiq "kompetentlik" tushunchasini chuqur tahlil qilishga muvaffaq bo'ldi. Mahalliy psixologiyaning nazariy qoidalariga asoslanib:[4]

- 1) shaxs muloqot, bilim va mehnat subyekti;
- 2) shaxs jamiyatga, o'zgalarga, o'ziga va mehnatga munosabatlar tizimida namoyon bo'ladi;
- 3) inson kompetensiyasi akmeologik rivojlanish vektoriga ega;
- 4) professionallik kompetensiyalarni o'z ichiga oladi;

Biz ushbu maqolani yozish davomida shaxsning faoliyatidagi kommunikativ komponentligining uchta asosiy guruhini manbalardan o'rganib chiqdik. Ular quyidagilardan iborat:

- 1) shaxs sifatida, hayot faoliyati subyekti sifatida o'ziga tegishli kompetensiyalar;
- 2) shaxsning boshqa odamlar bilan o'zaro munosabati bilan bog'liq kompetensiyalar;
- 3) inson faoliyatining barcha turlari va shakllari bilan bog'liq kompetensiyalar;

Kompetentsiyaning tarkibiga kelsak, shuni ta'kidlash kerakki, bu murakkab integral ko'p komponentli konstruksiyadir. Bu jarayon muloqot orqali yuzaga keladi. Ko'p hollarda muloqotning samarali bo'lishi insonlarning o'zaro bir-birlari bilan til topishida yuzaga keladi. Oddiy shaxslardan farqli o'laroq psixolog har qanday xarakterdagi shaxs bilan til topishib kommunikatsiya o'rnatish lozim. Bunda uning ta'lim jarayonida olgan nazariy va amaliy bilim va ko'nikmalari eng muhim vosita sifatida yordam beradi. Avvalambor shuni unutmaslik lozimki, har qanday muloqotning professional va noprofessional muloqot kabi qismlarga ajratish mumkin bo'lib ularni bir biridan farqlab olishimiz esa maqsadga muvofiqdir.

Avramsev V.V. professional muloqotni noprofessionaldan ajratib turadigan xususiyatlarni ta'kidlaydi:[3]

- natijalarga erishish uchun aloqa yo'nalishi;
- normativ tartibga solish;
- majburiy axborot almashinuvi;
- cheklangan vaqt; aloqaning borishini doimiy ravishda kuzatib borish zarurati;
- kommunikator lavozimining kasbiy rolini va foydalaniladigan aloqa vositalarini aniqlash;
- kommunikativning kommunikativ malaka darajasiga qo'yiladigan talablarning mavjudligi;
- yakuniy natijaga erishishda muloqotning barcha ishtirokchilariga bog'liqlik;
- professional tildan foydalaniladi;
- ma'lum bir tashqi muhit taxmin qilinadi;
- aloqa predmeti kommunikatorning kasbiy vakolatiga kiradi;

Adabiyotlarni tahlil qilingandan so'ng, ba'zi mualliflar psixolog kasbini o'z ichiga olgan ijtimoiy-kasbiy kommunikativ kompetentsiyasining quyidagi tuzilmalarini aniqlaydilar:

- nazariy va uslubiy, shu jumladan kasbiy muloqot holatlarining xususiyatlari, maqsadlari, vazifalari, shartlari, me'yorlari, usullari, muloqot sharoitida samarali muloqot uslublari va boshqalar haqidagi bilimlar;
- amaliy, shu jumladan muloqot qilish uchun zarur bo'lgan ko'nikma va ko'nikmalarga ega bo'lish;
- shaxsiy, ma'lum darajadagi rivojlanish darajasini, shuningdek, muayyan faoliyat sharoitida muloqotga psixologik tayyorlikni nazarda tutadi.

Psixologning kommunikativ kompetensiyasi - bu yetarli darajada shakllangan kasbiy bilimlar, kommunikativ va tashkilotchilik qobiliyatlari, o'zini o'zi boshqarish qobiliyatlari, empatiya, og'zaki va og'zaki bo'lmagan o'zaro ta'sir qilish madaniyati. Psixologning kommunikativ kompetensiyasi, shuningdek, insonparvarlik yo'nalishi, boshqasini his qilish, uni etarli darajada idrok etish, hamkorlik qilishga tayyor bo'lish, o'zaro munosabatda bo'lish, boshqalarning farovonligidan shaxsan manfaatdor bo'lish, ya'ni. hamdardlik ko'rsatishda ham namoyon bo'ladi.

Psixolog kasbidagi kommunikativ kompetensiya kommunikativ jarayonning samarali oqimini, shaxslararo o'zaro ta'sirning ma'lum holatlarida samarali kommunikativ harakatni qurishni va professional muhitda muvaffaqiyatli ishlashni ta'minlaydi.

Psixolog shaxsining kommunikativ kompetensiyasining o'ziga xos xususiyati quyidagilardan iborat:

- shaxslararo bilimlar, shaxslararo munosabatlar sohasida nazariy tayyorgarlik; mantiq va argumentatsiya qonunlari;
- professional, shu jumladan nutq odobi;
- kommunikatsiya texnologiyalari.

Psixologning kommunikativ kompetensiyasining ushbu tarkibiy qismlarining mazmunli tavsifi uning kasbiy muloqotining xususiyatlarini aniqlashni, muloqotga ta'sir qiluvchi faoliyatga xos omillarni o'rganishni, shuningdek, bilim, ko'nikma, kasbiy ahamiyatga ega bo'lgan fazilatlarini tavsiflashni talab qiladi.

Psixologning kommunikativ kompetensiyasi tarkibida o'zaro bog'liq ikkita komponentni eng muhimi sifatida ajratib ko'rsatish mumkin:

1. Ijtimoiy-pertseptual, psixologik muloqotning ichki tomonini va muloqotning tegishli tarkibiy qismlarini aks ettiruvchi - psixologning mijozlar haqidagi bilimlari va munosabati ma'nosida aks ettirish, psixolog va mijoz tomonidan yuzaga kelgan hissiy javob sifatida tushuniladi.

2. Kommunikativ, psixologik muloqotning tashqi tomonida namoyon bo'ladigan va muloqotning tarkibiy qismiga mos keladigan - muloqot subyektlarining tashqi xatti-harakatlarining barcha xususiyatlarini o'zida mujassam etgan murojaat

Psixologning mijoz bilan muloqotida kommunikativ kompetentsiyaning quyidagi omillarini ajratib ko'rsatish kerak:

- shaxs psixologiyasi, muloqot guruhlarini sohasidagi bilimlar;
- qobiliyat va muloqot qobiliyatlari;
- muvaffaqiyatli muloqot qilish uchun zarur bo'lgan munosabatlarni tuzatish va rivojlantirish;
- o'zini va boshqa odamlarni, shuningdek, odamlar o'rtasidagi munosabatlarni adekvat va to'liq idrok etish va baholash qobiliyati;
- shaxsga munosabatlar tizimini tuzatish va rivojlantirish.

Psixologning mijozlar bilan muloqotida kommunikativ kompetentsiya omillari ro'yxatini kengaytirish Bodalev A.A. o'nta komponentni aniqlaydi: empatiya, xayrixohlik, haqiqiylik, konkretlik, tashabbuskorlik, o'z-o'zidan, ochiqlik, his-tuyg'ularni qabul qilish, qarama-qarshilik, o'zini o'zi bilish.[5] Psixologning eng muhim sifati bu kasbiy kompetentsiyadir. U kasbiy bilim, ko'nikma, ko'nikma va malakalarni o'z ichiga oladi.

Psixolog har tomonlama o'qitilgan mutaxassis bo'lishi kerak. Shuning uchun uning kasbiy bilimlari nafaqat psixologiya bilimlarini, balki falsafa, tarix, pedagogika, madaniyatshunoslik, huquq, iqtisod, filologiya, sotsiologiya, matematik va informatika, zamonaviy tabiatshunoslik tushunchalari sohasidagi ma'lum bir bilimlarni ham o'z ichiga oladi.

Kasbiy mahorat psixologning amaliy faoliyati muvaffaqiyatini, psixologik bilimlarni o'z vazifalarini bajarishda qo'llash qobiliyatini belgilaydi: aniq harakatlar, texnikalar, psixologik "texnikalar".

Kasbiy ko'nikmalar - bu yaxshi tasdiqlangan, osonlikcha va ishonchli bajariladigan professional harakatlar, bu psixologga ishni samarali bajarishga imkon beradi. Tajriba qancha ko'p bo'lsa, mutaxassis shuncha kasbiy mahoratga ega bo'ladi.

Kasbiy vakolat xususiyatlariga quyidagilar kiradi: bir qator professional imkoniyatlar, professional faoliyat vositalari, texnikasi va texnologiyalarini mukammal egallash. Psixologning kasbiy kompetentsiyasi uning faoliyatining ijodiy xarakterida, innovatsion yondashuvlar va innovatsion texnologiyalarni faol izlashda, shaxsiy tashabbuskorlik va professional muloqotda namoyon bo'ladi. [2]

Muvaffaqiyatli faoliyat uchun zarur bo'lgan fanlarga psixolog tayyorgarligining asosiy talablarini ko'rib chiqamiz.

Psixologiya sohasida mutaxassis:

1. Psixologning kasbiy faoliyatining maqsadlari, metodikasi va usullarini tushunish;
2. Psixologik tadqiqotlarni tashkil etish va o'tkazish vositalarini, usullarini o'zlashtirish;
3. Psixologiya predmetining o'ziga xos xususiyatlarini, uning boshqa fanlar bilan aloqasini tushunish; psixologiyaning asosiy tarmoqlarini va psixologik bilimlarni hayotning turli sohalarida qo'llash imkoniyatlarini bilish;
4. Psixologiya fanining rivojlanish tarixi va zamonaviy muammolarini bilish;
5. Hayvonlar psixikasi evolyutsiyasi qonuniyatlarini, hayvonlar va odamlar psixikasining o'xshashligi va sifat farqini bilish; inson psixikasining filogeniyasi va ontogenezi;
6. Aqliy jarayonlar va holatlarning miya mexanizmlarini tushunish;
7. Inson faoliyati mohiyatini, psixikaning inson hayotidagi vazifasini bilish;
8. Uning motivatsion sohasining shakllanishi va ishlash qonuniyatlarini bilish;
9. Bilish jarayonlarining psixologik qonuniyatlarini bilish (hislar, idrok, xotira, tasavvur, fikrlash, nutq);
10. Diqqat mexanizmlari, hissiy hodisalar, irodaviy tartibga solish jarayonlarini bilish;
11. Shaxsiyat va individuallik tushunchasiga, shaxs tuzilishi va uning rivojlanishining harakatlantiruvchi kuchlariga ega bo'lishi;
12. Odamlarning guruhlardagi muloqoti va o'zaro ta'sirining, guruhlararo munosabatlarning psixologik naqshlarini bilish;
13. Har bir yosh bosqichida insonning aqliy rivojlanish qonuniyatlarini bilish;
14. Ta'lim psixologiyasining asosiy qonunlarini bilish;
15. Ruhiy jarayonlarning me'yorlari va patologiyalari, holatlari, inson faoliyati, me'yorni tiklash va tiklash usullari va usullarini bilish;

16. Inson mehnat faoliyatining psixologik muammolari haqida tasavvurga ega bo'lish;
17. Psixologning asosiy yo'nalishlari va faoliyatlarini bilish;
18. Psixologik maslahat psixodiagnostika asoslarini bilish;
19. Psixoterapiya asoslarini, psixologning tuzatish va rivojlanish ishlarini bilish;
20. Psixologik ta'lim va psixologiyani o'qitish usullarini o'zlashtirish.

Bundan tashqari, tegishli mutaxassislik doirasida psixolog bir qator chuqur bilim va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak. Ixtisoslashuvning asosiy yo'nalishlariga quyidagilar kiradi: 1) umumiy psixologiya, 2) shaxs psixologiyasi, 3) ijtimoiy psixologiya, 4) siyosiy psixologiya, 5) boshqaruv psixologiyasi, 6) ish psixologiyasi va tashkiliy psixologiya, 7) klinik psixologiya, 8) psixofiziologiya, 9) maxsus psixologiya, 10) rivojlanish psixologiyasi va akmeologiya, 11) ta'lim psixologiyasi, 12) psixologik maslahat, 13) ijtimoiy ish psixologiyasi, 14) huquqiy psixologiya, 15) sport psixologiyasi.

Psixologlarning mutaxassis sifatida kompetentsiyasi va shaxsiyatining rivojlanishi talabalik yillaridan boshlanadi va ko'p yillar davom etadi. N.S.Pryajnikov va E.Yu.Pryajnikova talabalar va allaqachon ishlayotgan mutaxassislarning kuzatuvlari asosida psixologlarning kasbiy rivojlanishining quyidagi bosqichlarini shartli ravishda ajratadilar.

Inson o'zining kimligini anglashga intilishdan, o'z ruhiy dunyosini va o'z g'alalar ruhiyatini bilish istagi paydo bo'lishdan, tabiat va jamiyat hodisalarini tushunishga ehtiyoj sezishdan, o'tmish, hozirgi zamon, kelajak haqida mulohaza yuritishdan e'tiboran psixologiya fan sifatida rivojlana boshladi. Psixologik bilimlar juda uzoq o'tmish tarixga ega bo'lsa-da, lekin u fan sifatida falsafadan XIX asrga kelib ajralib chiqdi. Psixologiyani alohida fan sifatida ajralib chiqishga o'sha davrda kishilik jamiyatida yuz berayotgan ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy o'zgarishlar sabab bo'ldi, chunki bular ijtimoiy zaruriyatning taqozosi edi. Psixologik holatlarni tadqiq qilish, ya'ni psixika mohiyatini tushunish maqsadida o'sha davrda eksperimental ilmiy psixologik laboratoriyalar vujudga kela boshladi.

Xulosa. Ilk psixologik tadqiqotlar laboratoriyasi nemis olimi V.Vundt tomonidan 1879-yilda Leyptsig universitetida tashkil qilindi. Xuddi shu laboratoriya andozasi bo'yicha boshqa mamlakatlarda bir qancha mustaqil laboratoriyalar ochildi. XIX asrning oxiri va XX asrning boshlariga kelib psixologiya fani to'g'risidagi ilmiy tushunchalarda keskin o'zgarishlar yuzaga keldi va ularning ta'siri natijasida psixologiyaning tadqiqot obyekti sifatida insonga muhitning ta'siri, uning xulq-atvorini o'rganish muammolari tanlab olindi. Shu davrda psixologiya fanining rivojlanishiga ijobiy hissa qo'shgan psixologiya maktablari vujudga keldi, jumladan Amerika (AQSh) psixologiyasining asosiy yo'nalishlaridan bo'lgan bixeviorizm, Germaniyada geshtaltpsixologiya maktabi, Venada Z.Freydning psixoanalizi va boshqalar. Shu maktablarning hammasi o'zining nuqtayi nazariga asoslanib, psixologiya fanining tarkibiy qismlarini o'rganishga harakat qildi.

Psixologik konseptsiyalarning rang-barangligi sababli va fan-texnikaning rivojlanishi ta'siri bilan psixologiya o'zining tadqiqot ob'ektlariga ega bo'lgan ko'plab sohalarga ajrala boshlandi. Hozirgi davrda psixologiyaning nazariy va amaliy yutuqlari atrof-muhit hamda jamiyatning juda keng qirralariga tatbiq qilinmoqda. Psixologiya fanini muayyan sohalarga bo'lishda aniq, yaqqol faoliyatining psixologik tomoni, insonning jamiyatga nisbatan psixologik munosabati, taraqqiyotining psixologik jabhasi asos qilib olingan.

Shunday qilib, psixologning kommunikativ kompetentsiyasining shartlari va omillari orasida bir nechta etakchilar mavjud:

- shaxs psixologiyasi sohasidagi bilimlar majmuasi;
- qobiliyat va muloqot qobiliyatlari;
- o'zini va boshqa odamlarni adekvat va to'liq idrok etish qobiliyati, psixologik naqshlarni, mijozning individual psixologik va ijtimoiy-psixologik xususiyatlarini bilish.

Demakki, kommunikativ kompetentsiya shaxsning shaxslararo kompetentsiyasi bilan bog'liq bo'lib, haqiqiy shaxslararo aloqalarning ishtirokchisi sifatida ishtirok etuvchi subyekt ularning yo'nalishi va natijasini aks ettiradi va keyingi o'zaro ta'sir uchun zarur bo'lgan xatti-harakatlar ko'nikmalarini, modellarini va strategiyalarini shakllantiradi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, kommunikativ kompetentsiya kommunikativ vaziyatlarda faoliyatni amalga oshirishning kognitiv, hissiy va vosita usullarini muntazam ravishda o'zlashtirishdan iborat bo'lib, bu ijobiy va salbiy kechikish effektlarining optimal muvozanatiga olib keladi. Shunday qilib, kommunikativ kompetentsiya ijtimoiy kasblar vakillarining kasbiy faoliyatida, shu jumladan psixolog kasbida katta ahamiyatga ega va uning asosiy tarkibiy qismi sifatida qaraladi.

Adabiyotlar:

1. Andreeva G. M. Ijtimoiy psixologiya: oliy o'quv yurtlari uchun darslik. Proc. Institutlar / G. M. Andreeva. - M.: Aspect-press, 2015. - 376 b.
2. Bodalev A.A. Shaxsiyat va muloqot - M, 1995 Bodaleva A.A. Psixologik aloqa. - M.: "Amaliy psixologiya instituti" nashriyoti, Voronej: N.P.O, "Modek", 1996.-256 p.
3. A. A. Derkach. Amaliy psixologning ish kitobi. Samarali kasbiy faoliyat texnologiyalari. // Ed.-M.: Ed. "Qizil maydon" uyi, 1996 yil.
4. Ivanov V.D. Ijtimoiy-pertseptual-kommunikativ trening universitet talabalarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishning samarali omili sifatida. - Chelyabinsk: YuUGUO, 2003 yil.
5. Muloqotning hissiy va kognitiv xususiyatlari / Ed. V.A. Labunskaya. - Rostov n/a, 1990 yil.